

'חיבוב ת"ח' הוא מצוה!

בשלמא את הקימה אפשר להבין - שהרי יש מצווה לקום בפני ת"ח, אך מדוע הוסיף לחבק ולנשק ולחבק אותם? אלא רואים כאן שכל חיבוב וכיבוד ת"ח נכנס בכלל - ואת יראי ה' יכבד!
וזה ההסבר כאן - כאשר ר' זירא כשנחלש ולא יכל ללמוד, רצה לקיים 'ואת יראי ה' יכבד'.
ואפילו שבדאי קיים גם את ה' מצוות תמידיות [שמובאות בבואה"ל סי' א'] - ומדוע בחר להוסיף דווקא מצווה זו? כיוון שכל מצווה שיש לה שייכות עם 'מצוות תלמוד תורה' - היא יותר חשובה, ולכן הוא חיפש דווקא מצווה מסוג זה!
וכדאי לנו ללמוד מהי אהבת תורה - מאנשים ענקים כאלו ראשונים כמלאכים!

ר' זירא כי הוה חליש מגרסיה הוה אזיל ויתיב אפיתחא דרב יהודה בר אמי אמר כי נפקי ועיילי רבנן איקום מקמייהו ואקבל בהו אגרא. [כ"ח:]
יש להבין היכן מצינו שיש מצווה על ת"ח גדול לקום בפני ת"ח צעירים ממנו? ומדוע שיקבל על זה שכר?
ועוד מפני מה דיבר על השכר שיקבל, הרי ודאי שקיים תמיד את המצוות שלא ע"מ לקבל פרס?
מסביר **מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל** שיש מצווה מיוחדת לחבב תלמידי חכמים!
וכך משמע מהגמרא [מכות כד.]. "ואת יראי ה' יכבד" - זה יהושפט מלך יהודה שבשעה שהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו (אבי אבי) רבי רבי מרי מרי.

להיות 'אדם שרבים צריכים לו'

צריכים לו".
והסביר שאמנם העולם הזה הוא בית מלון יקר מאוד - ואפשר בצמקס אחד לגמור את כל המצוות שלנו, אבל זה רק כשאדם רגיל מגיע להתאכסן בבית מלון - הוא יקבל חשבון מפורט על כל יום שהוא נמצא שם, ויצטרך לשלמו עד הפרטה האחרונה.
אולם אם אותו אדם אינו מתאכסן במלון לצרכיו האישיים, אלא הוא נציג של חברה במדינה אחרת ששלחה אותו לבצע עסקאות עבורה, הוא שוהה במלון אוכל ושותה ככל שיחפוץ, אבל שום דבר לא על חשבוננו - הכל על חשבון החברה ששלחה אותו!
כך אומר רבי ישראל, כאשר האדם נמצא בעולם הזה לא לצורך עצמו, אם כל המציאות שלו היא "שליחות", והוא מרגיש שכל רגע ורגע לא שייך לו אלא לקב"ה - שום דבר מכל הנאות העוה"ז לא יורד מחשבוננו, הכל על חשבון "בעל הבית".
ולכן העצה המעשית לשמר את הזכויות שלנו היא - להיות "אדם שרבים צריכים לו".
[א"י אולי ברוח התקופה הזו, ששולחים לבתי המלון חולים מאומתים, על חשבון הרשויות, כדי שלא יזיקו לאחרים - ניתן לומר עד"צ - שעם ירידת הדורות גם אדם ששם לעצמו יעד 'לעבור את שנות חייו בלי להזיק לאחרים' כבר יש מקום להעניק לו מתת ביד רחבה...]

ומעשה ברבי חנינא שאכל חצי בצל וחצי נחש שבו וחלה ונטה למות ובקשו חביריו רחמים עליו וחיה מפני שהשעה צריכה לו. [כ"ט:]

הגאון **רבי ישראל סלנטר** זצוק"ל היה אומר כי גם אם קיים האדם מצוות רבות הוא עלול "לאכול את שכר המצוה שקיים ביצמקס" שהוא אוכל" - כי ההנאות עולם הזה מורידים משכר העוה"ב.
ועפ"י הסביר **הגאון רבי איצ'לה בלאזר** זצוק"ל את החשש של אברהם אע"י שאין לו עוה"ב, שמא אכל את עולמו בחייו - עד שה' הרגיע אותו 'אל תירא אנכי מגן לך, וכל מה שעשיתי עמך בעולם הזה חנם עשיתי עמך, אבל שכרך מתוקן לעתיד לבא', כי מי יודע כמה נתנכה לו משכרו ע"י ההצלחות בחייו?
הגאון **רבי שמשון דוד פינקוס** זצוק"ל מביא את הדברים - ואמר שהדברים נוראים! אם אברהם אבינו, שעמד בכל עשרת הנסיונות, העלה את בנו על המזבח - חושש: אולי אכלתי את הכל... מה נאמר אנחנו?
העבירות שלנו זו בעיה לא קטנה, אבל הבעיה הגדולה יותר היא מה עם המצוות שלנו! לפחות שיהיו לנו את המצוות!
רבי ישראל סלנטר נתן לנו עצה מעשית להיות "איש שרבים

לא לדבר כמו פיל!

של הדיבור המכלה המבעיר והמערער את יסודות האמונה והעידון האנושי.
התגברות הלשון באה עם איטום השמיעה בשילוב אטימות המחשבה!
מאידך מצויים בעלי מחשבה מעמיקים - שמרוב הכוחות שמשקיעים בשרעפיהם כמעט אינם מוצאים הגה מפייהם. ומספר סיפור שאירע בימי עלומי - כדי להמחיש את רוממות השתיקה האיכותית שנובעת מעמקות מחשבתית.
היה זה כשהגאון רבי אברהם יאפן זצוק"ל שלח אותו לברנוביץ - ומפני דחיפות הענין היה צריך לנסוע ברכבת מהירה - שהיותה בשעתו את שיא הקידמה והשיכלול הקיימים.
בנסיעה ההיא נגלו לפניו חידושים מפליאים ומדהימים - בין היתר ראה בפעם הראשונה את האפשרות להאזין לשידורי רדיו באמצעות אוזניות.
באחד המושבים ישב אחד שר נכבד משרי המלוכה, כלו מרוכז בשידורים הבוקעים מהאוזניות - ואינו מגיב לאף לאף אחד.
היו מנוסעי הרכבת שהביטו עליו בתמיהה - על שבלע את לשונו, ואינו מפטפט עם הסובבים.

דתניא נתנו לפיל והוליכו לקוף והוליכו אין זה עירוב ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב. [ל"א:]

המאירי כתב בשם הירושלמי, שאדם יכול ללמד את הפיל והקוף שבעים לשון.
הגאון **רבי חיים אפריים זייטשיק** זצוק"ל מעיר שאדם צריך לבחון את עצמו לראות אם הדיבור שלו נובע מתוך הנפש הנאלצת שהעניק השי"ת ליצירי דמותו וצלמו.
או ח"ו הוא מוציא הברות מפיו - כאותם בע"ח שאולפו, ודיבורם מהווה תוצאה של גירוי יצרים ואינסטינקטים.
חשוב לדעת ששחרור חרצובות הלשון ללא רסן - על פי רוב אינו מראה על מעלה ואיכות, אלא אדרבא מגלה הוא על סוג הדיבור שהוא רדוד ונמוך.
כלל ידוע במדעי הטבע, שאם יש כשרון או חוש מפותח במיוחד - יש לשער השערה נאמנה, שהוא בא על חשבון חושים אחרים, שמתקפחים בגללו, שנוטל את חלקו וחלק חביריו.
כשהלשון מתלטשת ומשתרבת לדבר גבוהות וגדולות, בהכרח שהתמעט אצלו 'כח השמיעה' וכח ריכוז המחשבה' - לקלוט שמועה טובה של אמת ותוכחת מוסר, בעקב שטף הגלים הזדוניים

אך השר עצמו הביט אליהם בהתנשאות - עם מבט מזלזל על טיפשותם, שאינם מנצלים את ההזדמנות ליהנות מהאמצעים המשוכללים העומדים לרשותם, ולהתעדכן מהנעשה בכל העולם.
כך מרגיש אדם מרומם שמגביה את כנפי מחשבתו - ומשוטט

בגובהי מרומים, וראשו בשמים.
אינו מרגיש רגשי נחיתות על שתיקתו - כי זו אינה אילמות של חוסר הבעה וקהות חושים - אלא אדרבא זהו בעל מדרגת 'מדבר' אמיתי - שמנצל את משאבי הלשון במינון מושכל!

מה נקרא ביתו של אדם?

ואמר שלכן תפילותיהם של כל היהודים בכל מקום בעולם היא דרך ארץ ישראל - כיוון שתמיד ליבם אליה ומתפללין תמיד על עליית ישראל לארצנו ולטעת אותנו בגבולנו, נחשב כאילו כולנו שם.
כך גם נראה ממסכת כלים [פ"ז מ"ג] 'כל שבים טהור חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה דברי רבי עקיבא', וביאר הברטנורא שכל שאר בריות שבים אין אחד מהם בורח ליבשה כשבים לצוד אותם, אלא כלב הים בלבד.
וראים שהיות ובשעת הסכנה כלב הים בורח ליבשה, ושם הוא מרגיש בטוח, הרי אפילו שכרע הוא נמצא בים, בכ"ז נחשב כבריה שביבשה ומקבל טומאה.
מוכח שהמקום שלו נקבע לפי המקום שרוצה להיות שם, וגם בעירוב ניתן להסביר שהמקום נקבע לפי מה שהאדם מתכנן ורוצה להיות בו.
אך מרן הגראי"ל סיבר לקבל את ההסבר - ואמר נכון הדבר שיש חשיבות גדולה למקום שרוצה להיות שם, בכל זאת עדיין צ"ב איך מקום זה הופך להיות דירה, בה בשעה שיש לו דירה מלאה כל טוב בביתו, ולכן עדיין צ"ב.
ואת הראיה מכלב הים דחה - שאין להוכיח מבע"ח שפועלים עפ"י הטבעיים שלהם, לאדם שכל מעשים אמורים להיעשות בשיקול דעת ומחשבה.

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח. [כו:]
מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל תמה היאך יתכן שיהודי שיש לו בביתו כל טוב, בשר ודגים וכל מטעמים, ומניח חתיכת לחם או תבלין וכדומה, כשיעור ב' סעודות בסוף התחום, ואנו אומרים שדירתו היא במקום העירוב ולא בבית שלו?
הרי בביתו המואר יש לו הכל, ובסוף התחום מונחת רק חתיכת מאכל במקום חושך ושוממה, ואיזה סברא היא לומר שנחשב לו שעזב את ביתו, ודירתו היא אי שם?
וכשקראו לפניו את דברי הרמב"ן שכתב "העירובין בין ברגליו בין בפה בין בפת כולם דבר תורה הם" - הגיב מרן היות ונתנו בו טעם שהעירוב נחשב שקובע שם דירתו, צריך להבין את הסברא.
הגאון **רבי יצחק זילברשטין** שליט"א רצה להסביר עפ"י הגמרא [לקמן ע"ג] שהביא הרמב"ן - שתלמידי ישיבה שאוכלים וישנים בשני מקומות נפרדים, נחשב ששבתתם במקום הישנה. הגמרא שאלה מה ההבדל ביניהם לבין הנותן את פיתו בסוף אלפים אמה - שמקום שבינתו נחשב לפי האכילה? ותירצה שמי שטרח לתת את הפת במקום מסויים, הרי היה מעדיף לשבות באותו המקום, גם לאכילה ושינה, רק שזה לא מסתדר לו.
והוסיף להסביר זאת ע"פ דברי **האבני נזר** שבכל מקום שדעתו של אדם משתוקק לשם, נחשב כי הוא שם!

איך היה נראה פורק עול בזמן השי"ס

ומוכיח מגמרות מפורשות - שאפילו ליהודי פשוט בזמן השי"ס אנו לא מתקרבים - שגם על פורקי העול שבהם עדיין נאמר 'אין אדם חוטא ולא לו' [קידושין סג] 'לא שביק התירא ואכיל איסורא' [חולין ד'].
ולא רק ביראת שמים אלא אפילו בנאמנות ונימוס בסיסית המצב התדרדר לחלוטין - הנה בגמרא יש מונח פשוט 'חזקה שליח עושה שליחותו' - לא צריך לפרט עד כמה אנו רחוקים מההגדרה הזו...
וא"כ יש לנו עבודה רבה ודרך ארוכה לצעוד אל התשובה השלמה.
אמנם הדרך נראית בלתי אפשרית - אך המפתח הוא 'סעייתא דשמיא'!
אם זוהי אדם שהקב"ה יעזרו - יצליח לשוב כאשר אין יד טבעו משגת - ויתרומם לגבהים אדירים, עד שיצא מאפילה לאורה.

אמר רב יחיאל חזקה שליח עושה שליחותו. [לא:]
בשיחה שנשא הגאון **רבי אברהם גרוזינסקי** זצוק"ל בסיון ה'ת"ש - דיבר על ימי התשובה שזימנו מאורעות המלחמה הנוראה - ועורר לפשפש בכל המעשים בעיון מעמיק.
נח לו לאדם שלא להסיר את הלוט מעל החלק המכוער בעולמו, ולא להכיר את שפלות מצבו.
כך הוא יכול לקור את מצבו הרוחני ברפרוף קל ושטחי, לזהות פגמים קלים לתקן או להחליק אותם לפי הענין, עד שמרגיש מרוצה מעצמו.
ובטוח שעבר בהצלחה את הפרוודור, ומוכן לחיי בעולם אצילי ואמיתי.
אבל אם נחפס דרכינו כיאות נווכח עד כמה עמוקה ההתדרדרות הרוחנית שלנו בשנים אלו לעותם דורות קודמים.

ההבדל בין 'הנאת' עוה"ז ל'אהבת' עוה"ז

מסביר **מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א** עפ"י דברי חובות הלבבות - שאהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא הם תרתי דסתרי כשתי נשים צרות זו לזו.
ודאי שעצם 'הנאת' עוה"ז אינה סתירה לעוה"ב, שאדם רעב צריך לאכול ואין בזה חסרון, וגם אם אוכל בכדי שתהיה לו הרגשה טובה ומצב רוח מרומם, ג"כ הרי זה מותר ונצרך.
והראיה היא שהרי מברכים ברכת הנהנין, ואם לא נהנה אינו יכול לברך.
החיסרון הוא דוקא ב'אהבת' עוה"ז, היינו התאוה להנאות עוה"ז, היא הסותרת לעוה"ב!
וע"כ באכילת פירות גינוסר שאין בהם צורך לעבודת ה', שהרי מי שבא לירושלים לא חסרה לו הרגשה טובה.
תוספת הנאה גרידא נחשבת 'אהבת' עולם הזה, הסותרת לעולם הבא, נחשבת שלא לשמה ממש, והיא סתירה למצוה.

והאמר רבה בר בר חנה כי הוה אזילנא בתריה דרבי יוחנן למיכל פירי דגינוסר, כי הוינן בי מאה הוה מנקטינן לכל חד וחד עשרה עשרה, כי הוינן בי עשרה הוה מנקטינן לכל חד וחד מאה מאה, וכל מאה מינייהו (לא) הוי מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי, והוה אכיל להו לכולהו ואמר שבועתא דלא טעים לי זיונא. [ל.]
הנה בגמרא פסחים [ח:] אמרו 'מפני מה אין פירות גינוסר בירושלם? כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלם דיינו, נמצאת עליה שלא לשמה.
והדברים צ"ב, למה זה נקרא שלא לשמה - והרי מבואר ש'האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי זה צדיק גמור'.
ומבואר ברש"י שאם יש במעשה שני כוונות, לשמה ושלא לשמה - אין פגם בקיום המצוה, ומדוע בעולי רגלים חששו שתהא עלייתם שלא לשמה?